

УДК 351.740.086(477)

Валерія Сергіївна Черновол,

курсант 3 курсу факультету № 4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Селюков В. С.

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПОЛІЦІЇ

В силу об'єктивних та суб'єктивних причин будь-якій державі властиві зловживання владними повноваженнями і реалізація своїх інтересів на шкоду суспільним. Така негативна тенденція веде до зміни суті і соціального призначення держави. Для подолання такого явища необхідні заходи для обмеження влади, тобто контроль, що обумовлює необхідність формування і розвитку громадського контролю за діяльністю органів державної влади загалом, і Національної поліції зокрема.

Громадський контроль за діяльністю Національної поліції України вперше, з прийняттям закону України «Про Національну поліцію», отримав чітке законодавче врегулювання. Зміст 8 розділу закону України «Про Національну поліцію» свідчить, що законодавець при розробці проекту закону розумів громадський контроль як можливість отримання звіту про діяльність підрозділу поліції, можливість висунення резолюції недовіри керівнику територіального підрозділу поліції, а також різні форми взаємодії поліції і населення. Отож, окрім того, що в теоретичному аспекті не зовсім зрозумілим залишається питання тлумачення поняття громадського контролю, що і на законодавчому рівні ототожнює поняття контролю та взаємодії з населенням. Варто зазначити, що зміст цього розділу закону України «Про Національну поліцію» також свідчить про те, що такі поняття як громадський моніторинг та громадська експертиза не виокремлюються, а більше ототожнюються. Громадський контроль за діяльністю поліції повинен передбачати комплекс заходів, спрямований на отримання об'єктивної інформації про діяльність органів поліції громадськими організаціями та окремими громадянами. Громадська експертиза являє собою можливість громадян здійснювати оцінку правозастосовних рішень з метою подальшого їх врахування. Громадський моніторинг характеризується лише дослідженням, тобто зібранням, вивченням, накопиченням та аналізом інформації про діяльність підрозділів поліції. На думку Н. К. Дніпренка, громадський моніторинг та експертиза є формами громадського контролю. Але варто не погодитись з цією позицією повністю. Сукупність та системність дії зазначених форм в поєднанні з можливістю отримати результат у вигляді ефективної протидії порушенням законності і є громадським контролем. Тобто лише за можливості реалізації усіх форм громадського контролю можливо говорити про можливість реалізації самого контролю.

Отримання інформації від органів державної влади, органів місцевого самоврядування можливе і відповідно до інших законів України. Такими законами є закон України «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави». Так, в законі України «Про звернення

громадян» зазначено, що громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення (стаття 1).

Закон України «Про доступ до публічної інформації» гарантує громадянам отримання інформації за запитом до відповідного органу, розпорядника інформації. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» більш конкретно визначає можливість отримання інформації яка не містить державної або службової таємниці з питань правоохоронної діяльності.

Стаття 87 закону України «Про Національну поліцію» встановлює можливість прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції. Така діяльність передбачає можливість представницьких органів територіальних громад, а саме органів місцевого самоврядування, висловлювати незадоволення діяльністю поліції відповідного територіального підрозділу. Але говорячи про громадський контроль неодноразово зустрічалася думка, що його суб'єктами можуть бути і пересічні громадяни, і громадські організації. Контроль за діяльністю поліції може здійснюватися у формі залучення представників громадськості до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських та до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків. Саме ця норма закріплена у статті 90 закону України «Про Національну поліцію» повністю відповідає головній ознаці громадського контролю, такий як можливість безпосередньо впливати на діяльність поліції.

Отже, додаткове закріплення в законі України «Про Національну поліцію» норми стосовно можливості отримання інформації від органів та підрозділів поліції не є важливим. Нагальною є потреба у законодавчій регламентації самого процесу отримання інформаційних звітів від керівництва поліцейських підрозділів. Формальні відповіді на запити та номінальні звіти, які мають місце в сучасному житті жодним чином не відповідають вимогам здійснення громадського контролю за діяльністю поліції.

Отже, на нашу думку, громадський контроль за діяльністю поліції з огляду на чинне законодавство можна сформулювати як комплекс заходів, які здійснюються громадськістю (органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, громадянами), що спрямовані на збирання, накопичення, аналіз інформації про діяльність працівників поліції, що, як результат, передбачає можливість та реальний механізм представлення цієї інформації до внутрішньо-зовнішнього контролюючого органу з Національній поліції з метою усунення зазначених недоліків.

Одержано 20.04.2017

